

Magnezyum: doğru tür, doğru etki

Glisinat mı, treonat mı, sitrat mı? Beyniniz ve ruh sağlığınız için magnezyum türleri ne işe yarar — kanıt ne diyor?

Kaydır → 13 Slayt

Kaynak: Botturi et al. (Nutrients 2020) · Pringsheim et al. (Can J Neurol Sci 2012) · ve 10+ derleme/RCT

300'den fazla enzimin sessiz ortağı

Magnezyum, vücutta 300'ü aşkın enzimatik tepkimedede görev alan bir kofaktördür; sinir iletiminde ve beyin kimyasında merkezi bir rol oynar.

NMDA reseptörü

Magnezyum, glutamat (uyarıcı) sistemini doğal bir kapı gibi düzenler; aşırı uyarılmayı (eksitotoksisite) sınırlar.

GABA & sakinlik

GABA (yatıştırıcı) iletimi destekler. Eksikliğinde sistem 'frene basamaz' hâle gelebilir.

HPA / stres eksenini

Magnezyum stres yanıtının (kortizol) düzenlenmesinde inhibe edici rol üstlenir.

Yetişkinlerin yaklaşık yarısı yeterince almıyor

~%48

ABD'de yetişkinlerin önemli bir kısmı, magnezyumu günlük tahmini gereksinimin (EAR) altında tüketiyor. Açık zamanla küçülse de sorun sürüyor.

Neden bu kadar yaygın?

İşlenmiş gıdalar, topraktaki mineral kaybı, bazı ilaçlar, alkol ve kronik hastalıklar alımı ve emilimi düşürür.

Kan testi yanıtabilir

Vücut magnezyumunun büyük kısmı hücre içi/kemikte. 'Normal' serum değeri, subklinik eksikliği gizleyebilir.

Her magnezyum aynı emilmez

Organik tuzlar (sitrata, glisinata, malata) genellikle inorganik magnezyum oksitten daha iyi emilir. Ama doz ve vücudun mevcut durumu, tuz seçiminden daha belirleyicidir.

DAHA İYİ EMİLİR

Organik tuzlar

- Sitrata — yüksek çözünürlük, genel kullanım
- Glisinata (bisglisinata) — mideye dostu
- Malata, laktata, aspartata — iyi tolere
- L-treonata — beyne geçiş için tasarlandı

DÜŞÜK EMİLİR

Magnezyum oksit

- Suda neredeyse çözünmez
- Fraksiyonel emilim bir çalışmada ~%4
- Sıkça laksatif (ishal) etkisi yapar
- Ucuz; ama düşük biyoyararlanım

Amaca göre seçim

Tür seçimi, amaç ve tolere edilebilirliğe göre yapılır. Not: türler arası doğrudan karşılaştıran klinik kanıt sınırlıdır — daha iyi emilim, kanıtlanmış üstün klinik etki anlamına gelmez.

Glisinat

Sakinlik, uyku, anksiyete eğilimi. Mideye en dostu formlardan.

L-treonat

Biliş ve bellek. Beyin magnezyumunu yükseltmek için geliştirildi.

Sitrat

Genel takviye, migren profilaksisi, kabızlık eğilimi.

Malat

Enerji ve kas yorgunluğu; gün içi kullanım.

Oksit

Ucuz; ama düşük emilim. Daha çok laksatif etki için.

Sülfat (Epsom)

Banyo/medikal kullanım; oral rutin takviye için ideal değil.

Depresyonda umut verici, ama mütevazı kanıt

–6,0

PHQ-9 puanında net düşüş

Bir RCT'de 248 mg/gün magnezyum klorür, 6 haftada hafif-orta depresif belirtileri klinik olarak anlamlı azalttı (etki 2 hafta içinde).

Meta-analiz ne diyor?

Antioksidan/mineral takviyeleri meta-analizinde magnezyumun depresyona etkisi anlamlı ama küçük (SMD≈0,16). Düşük magnezyum düzeyi depresif belirtilerle ilişkili bulunuyor.

Kanıtı dürüstçe okumak

- Çarpıcı –6,0'lık çalışma açık etiketliydi (plasebo kontrolsüz); bu etkiyi abartabilir.
- Sistemik derlemeler sonuçların tek tip olmadığını, yine de takviyenin yararlı olabileceğini söylüyor.
- Magnezyum, tanı konmuş depresyonun tedavisinin yerini tutmaz — destekleyici olabilir.

Stresle magnezyumun kısır döngüsü

Stres magnezyum kaybını artırır; düşük magnezyum ise bedeni strese daha kırılgan hâle getirir. Bu döngü, HPA (stres) eksenini üzerinden işler.

Mekanizma

Magnezyum eksikliği hayvan modellerinde anksiyeteyi artırır ve HPA ekseninin 'ayar noktasını' yükseltir (ACTH/kortizol artışı).

Stres RCT'si

Düşük magnezyumlu, stresli erişkinlerde magnezyum takviyesi 8 haftada stres puanını belirgin azalttı; ağır strese B6 eklemek ek katkı sağladı.

Dikkat

Kanıt, mevcut kırılganlığı olan gruplarda (PMS, hafif anksiyete) umut verici; ancak çalışma kalitesi genelde sınırlı.

Uyku için: ilişki güçlü, kanıt karışık

Gözlemsel ilişki

Düşük magnezyum alımı/serum düzeyi kötü uyku kalitesi ve kısa uyku ile ilişkili. Ama bu nedensellik kanıtı değil.

L-treonat RCT

Uyku şikâyeti olan erişkinlerde L-treonat, subjektif uyku kalitesini ve gündüz işlevini korudu; bazı objektif uyku ölçümlerinde iyileşme bildirildi.

Kombinasyonlar

Melatonin + magnezyum + çinko kombinasyonu, huzurevi sakinlerinde uyku kalitesini iyileştirdi. İçeriklerin tek tek katkısı net değil.

Beyne geçen tek tür: L-treonat

L-treonat (Magtein), beyin magnezyumunu yükseltmek için geliştirildi ve NMDA reseptörü ile sinaps yoğunluğunu etkiler.

-7,5 yıl

Bir RCT'de 6 hafta L-treonat, tahmini 'bilişsel yaş'ta düşüş ve çalışma belleği/tepki süresinde iyileşme ile ilişkilendirildi.

Ne anlama geliyor?

İnsan RCT'leri küçük ama olumlu. Magtein, sağlıklı erişkinlerde belleği iyileştirdiği gösterilen tek magnezyum formu.

Nüans

Geniş bir meta-analiz, magnezyum takviyesinin biliş etkisi için RCT kanıtının henüz yetersiz olduğunu söylüyor. Serum magnezyumu için optimal aralık $\sim 0,85$ mmol/L (U-şekilli ilişki).

Migrende kılavuzlara giren bir mineral

DÜZEY A

Kanada Başağrısı Derneği, migren profilaksisinde magnezyum sitratı güçlü öneri (Düzey A) ile listeler.

DÜZEY B

Amerikan Nöroloji Akademisi (AAN) kılavuzu magnezyumu migren önlemede 'muhtemelen etkili' (Düzey B) sayar.

Nasıl çalışıyor?

Kortikal yayılan depresyonu, damar tonusunu ve nöronal aşırı uyarılmayı etkilediği düşünülüyor.

Kombinasyon

Magnezyum + riboflavin (B2) + koenzim Q10 karışımları atak şiddetini ve yükünü azaltabiliyor.

Beyinle sınırlı değil

Tip 2 diyabet

≥4 ay takviye, insülin direnci (HOMA-IR) ve açlık glukozunu iyileştiriyor. Yüksek alım, daha düşük diyabet riskiyle ilişkili.

Kan basıncı

Mütevazı düşüş (SKB ~2-3 mmHg); etki hipertansif ve magnezyumu düşük kişilerde daha belirgin.

İnflamasyon

Takviye, CRP gibi inflamasyon belirteçlerini anlamlı düşürebiliyor.

Kas & kemik

Sinir-kas iletimi ve kemik sağlığı için gerekli; yeterli alım kas kütlesiyle ilişkili.

Magnezyumla aranızı düzeltmek için 5 adım

1

Önce tabaktan

Yeşil yapraklılar, kuruyemiş, baklagil, tam tahıl, bitter çikolata — temel kaynak besindir.

2

Amaca göre tür seç

Sakinlik/uyku → glisinat · biliş → L-treonat · genel/migren → sitrat. Oksiti emilim için tercih etme.

3

Dozu böl, akşamı dene

Bölünmüş düşük dozlar daha iyi emilir. Tipik takviye ~200-400 mg elementer magnezyum.

4

İlaç & böbreğe dikkat

Bazı antibiyotik/diüretiklerle etkileşir. Böbrek hastalığında doktor onayı şart.

5

Belirti sürerse hekime

Depresyon, kronik migren, uyku bozukluğu tek başına takviyeyle çözülmez — değerlendirme gerekir.

ÖZET

Doğru tür, doğru beklenti

Eksiklik yaygın; organik tuzlar (sitrat, glisinat) oksitten daha iyi emilir.

L-treonat, beyne geçişi gösterilen tür; bilişte küçük ama olumlu kanıt.

Migrende kılavuz düzeyinde; depresyon/anksiyetede destekleyici ve mütevazı.

Takviye, tanı konmuş bir bozukluğun tedavisinin yerini tutmaz.

Tüm referanslar ve dosyanın tamamı ücretsiz: alisanburak.com

#Magnezyum #Psikiyatri #RuhSağlığı #Nöro bilim #Magnesium